

Vec C-290/20

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

30. jún 2020

Vnútroštátny súd:

Satversmes tiesa

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

11. jún 2020

Navrhovateľka:

AS Latvijas Gāze

Ďalší účastníci konania:

Saeima

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija

Predmet konania vo veci samej

Ústavná sťažnosť týkajúca sa súladu pravidiel pripojenia prepravnej siete zemného plynu prijatých Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (Regulačná komisia pre verejné služby, Lotyšsko) s ustanoveniami Satversme (ústava) a Enerģētikas likums (zákon o energetike), a súladu ustanovení zákona o energetike s ústavou, prostredníctvom ktorej sa požaduje objasnenie primeranosti právnej úpravy členského štátu, na základe ktorej sa každý užívateľ zemného plynu môže pripojiť k prepravnej sieti zemného plynu.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Na základe článku 267 ZFEÚ vnútroštátny súd žiada o výklad článku 2 bodu 3, článku 23 a článku 32 ods. 1 smernice 2009/73 na účely určenia, či užívatelia zemného plynu (a prípadne, ktorá kategória užívateľov) by mali mať možnosť pripojiť sa k prepravnej sieti zemného plynu.

Prejudiciálne otázky

1. Majú sa článok 23 a článok 32 ods. 1 smernice 2009/73/ES vykladať v tom zmysle, že členské štáty majú prijať právnu úpravu, podľa ktorej na jednej strane si každý koncový odberateľ môže zvoliť, k akému typu siete – prepravnej alebo distribučnej – sa pripojí, a na druhej strane je prevádzkovateľ siete povinný umožniť koncovému odberateľovi pripojenie k príslušnej sieti?
2. Má sa článok 23 smernice 2009/73/ES vykladať v tom zmysle, že členské štáty sú povinné prijať právnu úpravu, podľa ktorej sa k prepravnej sieti zemného plynu môže pripojiť len koncový odberateľ plynu mimo domácnosti (teda len priemyselný odberateľ)?
3. Má sa článok 23 smernice 2009/73/ES, konkrétne pojem „nový priemyselný odberateľ“, vykladať v tom zmysle, že uvedený článok stanovuje členským štátom povinnosť prijať právnu úpravu, podľa ktorej sa k prepravnej sieti zemného plynu môže pripojiť len koncový odberateľ plynu mimo domácnosti (teda len priemyselný odberateľ), ktorý predtým nebol pripojený k distribučnej sieti?
4. Majú sa článok 2 bod 3 a článok 23 smernice 2009/73/ES vykladať v tom zmysle, že bránia právnej úprave členského štátu, podľa ktorej preprava zemného plynu zahŕňa prepravu zemného plynu priamo do distribučnej siete zemného plynu koncového odberateľa?

Uvedené ustanovenia práva Únie

Článok 2 ods. 2 a článok 4 ods. 2 písm. a) a i) Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

Odôvodnenia 1, 3, 6, 8 a 48, článok 2 body 3, 5, 24 a 25 až 27, článok 23 ods. 1 a 2, a článok 32 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/55/ES.

Články 2 a 20 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou a o zrušení smernice 96/92/ES.

Judikatúra Súdneho dvora

Rozsudok z 9. októbra 2008, Sabatauskas a i., C-239/07, EU:C:2008:551, body 45, 47 a 49.

Vnútroštátny právny rámec

Články 1, 64, 89 a článok 105 prvá veta Ústavy Lotyšskej republiky.

§ 1 body 7, 12, 13, 15, 16, 32 a 35, § 45 ods. 2 a 7, § 84¹ ods. 1, a § 111 ods. 1 body 1 a 2 zákona o energetike.

Rozhodnutie Rady Regulačnej komisie pre verejné služby č. 1/7 z 18. apríla 2019 „Dabsgāzes pārvades sistēmas pieslēguma noteikumi biometāna ražotājiem, sašķidrīnātās dabsgāzes sistēmas operatoriem un dabsgāzes lietotājiem“ („Pravidlá pripojenia prepravnej siete zemného plynu pre výrobcov biometānu, prevádzkovateľov sietí skvapalneného zemného plynu a užívateľov zemného plynu“).

Stručné zhrnutie skutkových okolností a konania vo veci samej

- 1 Sporné právne ustanovenie – § 84¹ ods. 1 zákona o energetike – bolo zavedené do uvedeného zákona zmenami a doplneniami z roku 2016, ktoré boli potrebné okrem iného na splnenie požiadaviek smernice 2009/73, čím sa zabezpečilo vytvorenie riadne fungujúceho vnútorného trhu s cieľom umožniť predaj zemného plynu v Európskej únii za rovnakých podmienok, bez diskriminácie alebo obmedzení, a na zaručenie ekonomicky primeraného a účinného prístupu tretích strán k sieti zemného plynu.
- 2 Uvedené právne ustanovenie stanovuje, že Regulačná komisia pre verejné služby schvaľuje pravidlá pripojenia prepravnej siete zemného plynu stanovené prevádzkovateľom prepravnej siete zemného plynu pre výrobcov biometānu,

prevádzkovateľov sietí skvapalneného zemného plynu a užívateľov zemného plynu, a pravidiel pripojenia distribučnej siete zemného plynu stanovené prevádzkovateľom distribučnej siete zemného plynu pre užívateľov zemného plynu. Okrem toho podľa zákona o energetike preprava zemného plynu zahŕňa prepravu zemného plynu prepravnými sieťami nielen do distribučnej siete zemného plynu, ale aj priamo k užívateľom zemného plynu. Distribúcia zemného plynu zahŕňa tiež prepravu zemného plynu z prepravnej siete zemného plynu do siete dodávok energie užívateľa zemného plynu.

- 3 Rada Regulačnej komisie pre verejné služby prijala 18. apríla 2019 rozhodnutie č. 1/7 o „Pravidlách pripojenia prepravnej siete zemného plynu pre výrobcov biometánu, prevádzkovateľov sietí skvapalneného zemného plynu a užívateľov zemného plynu“. Podľa týchto pravidiel sa každý užívateľ zemného plynu môže pripojiť k prepravnej sieti zemného plynu bez sprostredkovania prevádzkovateľa distribučnej siete.
- 4 Navrhovateľka podala ústavnú sťažnosť na Satversmes tiesa (Ústavný súd, Lotyšsko) z dôvodu, že uvedené pravidlá a § 84¹ ods. 1 zákona o energetike porušujú konkrétne jej vlastnícke právo.
- 5 Podľa ústavnej sťažnosti navrhovateľky má Satversmes tiesa (Ústavný súd, Lotyšsko) rozhodnúť o: 1. súlade pravidiel pripojenia prepravnej siete zemného plynu s článkami 1, 64, 89 a článkom 105 prvou vetou Ústavy Lotyšskej republiky, a s § 45 ods. 7 a § 84¹ ods. 1 zákona o energetike; a 2. súlade § 84¹ ods. 1 zákona o energetike s článkom 64 Ústavy Lotyšskej republiky.

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 6 **Podľa navrhovateľky** sporné pravidlá nie sú v súlade s článkom 64 a článkom 105 prvou vetou ústavy; porušujú zásady riadnej správy vecí verejných, riadnej legislatívy, ochrany legitímnej dôvery a právnej istoty, ktoré vyplývajú z článkov 1 a 89 ústavy; a nie sú v súlade ani s § 45 ods. 7 a § 84¹ ods. 1 zákona o energetike. § 84¹ ods. 1 zákona o energetike nie je v súlade s článkom 64 ústavy.
- 7 Navrhovateľka uvádza, že do 3. apríla 2017 len ona, ako vertikálne integrovaný podnik, zabezpečovala nákup, uskladňovanie, prepravu, distribúciu a uvádzanie zemného plynu na lotyšský trh so zemným plynom. V procese liberalizácie trhu so zemným plynom v Lotyšsku bola nezávisle od navrhovateľky založená akciová spoločnosť Conexus Baltic Grid, na ktorú sa previedla najmä vnútroštátna infraštruktúra pre prepravu zemného plynu a jediná prepravná sieť zemného plynu. Navrhovateľka nie je akcionárom uvedenej akciovej spoločnosti. Okrem toho bola založená akciová spoločnosť Gaso, ako iná dcérska spoločnosť než navrhovateľka, ktorá na základe licencie poskytuje službu distribúcie zemného plynu na území Lotyšska. Navrhovateľka je jediným akcionárom tejto akciovej spoločnosti a naďalej uvádza zemný plyn na trh. Akciová spoločnosť Gaso je na základe licencie jediným prevádzkovateľom distribučnej siete zemného plynu v Lotyšsku, ktorý zaručuje dodávku zemného plynu z prepravnej siete konečným

spotrebitelom. Segment distribúcie zemného plynu je jedným z najdôležitejších obchodných segmentov skupiny navrhovateľky. Sporné pravidlá pripojenia prepravnej siete zemného plynu umožňujú každému užívateľovi zemného plynu pripojiť sa k prepravnej sieti zemného plynu bez sprostredkovania prevádzkovateľa distribučnej siete. Týmto je obmedzené právo akciovej spoločnosti Gaso patriacej do skupiny navrhovateľky, nadobudnuté na základe licencie, vykonávať obchodnú činnosť v rámci distribučnej siete zemného plynu.

- 8 Podľa navrhovateľky viedlo prijatie sporných pravidiel k zníženiu hodnoty skupiny navrhovateľky, čím sa porušilo jej vlastnícke právo uznané v článku 105 ústavy. Keďže sporné pravidlá boli prijaté na základe § 84¹ ods. 1 zákona o energetike, toto vlastnícke právo je tiež narušené týmto ustanovením zákona o energetike.
- 9 Podľa názoru navrhovateľky z preskúmania § 84¹ ods. 1 zákona o energetike s ohľadom na povahu a účel uvedeného zákona vyplýva, že zákonodarca nepoveril Regulačnú komisiu pre verejné služby, aby prijala pravidlá umožňujúce každému užívateľovi zemného plynu odpojiť sa od distribučnej siete zemného plynu a pripojiť sa priamo k prepravnej sieti zemného plynu. V tejto súvislosti je potrebné zohľadniť smernicu 2009/73.
- 10 Podľa navrhovateľky zo smernice 2009/73 vyplýva nezávislosť a oddelenie prevádzkovateľov distribučnej siete zemného plynu od prevádzkovateľov prepravnej siete zemného plynu. Užívatelia zemného plynu majú právo na prístup do siete zemného plynu, ale nemajú právo pripojiť sa k určitému typu siete – distribučnej alebo prepravnej –. Užívateľ zemného plynu sa spravidla pripája k sieti zemného plynu prostredníctvom distribučnej siete zemného plynu, ktorú prevádzkuje prevádzkovateľ distribučnej siete zemného plynu.
- 11 Navrhovateľka uvádza, že podľa článku 23 smernice 2009/73 môže právna úprava stanovená členským štátom umožniť priame pripojenie užívateľov zemného plynu k prepravnej sieti zemného plynu len v prípade, ak prevádzkovateľ distribučnej siete zemného plynu odmietne pripojenie k sieti z dôvodu technických alebo prevádzkových obmedzení alebo ak existujú iné objektívne dôvody, ktoré vyžadujú priame pripojenie užívateľa zemného plynu k prepravnej sieti zemného plynu. Uvedený článok sa okrem toho vzťahuje len na špecifickú skupinu užívateľov zemného plynu, a to na nových priemyselných odberateľov.
- 12 **Subjekt, ktorý vydal napadnutý akt – Regulačná komisia pre verejné služby** – uvádza, že sporné pravidlá sú v súlade s ústavou, § 45 ods. 7 zákona o energetike, a sporným ustanovením uvedeného zákona – § 84¹ ods. 1 zákona o energetike –.
- 13 Podľa jeho názoru § 84¹ ods. 1 zákona o energetike preberá článok 23 smernice 2009/73, na základe ktorého musia členské štáty zabezpečiť nediskriminačné pripojenie zariadení priemyselných odberateľov k prepravnej sieti zemného plynu.

- 14 Skutočnosť, že sporné pravidlá stanovujú právo subjektov uvedených v § 84¹ ods. 1 zákona o energetike, vrátane užívateľov zemného plynu, požadovať pripojenie svojich zariadení k prepravnej sieti zemného plynu, a povinnosť prevádzkovateľa prepravnej siete zemného plynu zabezpečiť takéto pripojenie, ako aj možnosť, aby užívatelia zemného plynu získali zemný plyn z prepravnej siete zemného plynu po vytvorení tohto pripojenia, nemení prepravu zemného plynu prostredníctvom prepravnej siete na distribúciu zemného plynu.
- 15 [Podľa dotknutého subjektu] pri vypracovaní sporných pravidiel dotknuté strany žiadali o uloženie obmedzení týkajúcich sa pripojenia zariadení užívateľov zemného plynu k prepravnej sieti zemného plynu. Vnútroštátna právna úprava a ani článok 23 ods. 1 smernice 2009/23 však nestanovujú obmedzenia tohto práva. Okrem toho, ak sa niektorí priemyselní odberatelia zemného plynu rozhodnú odstrániť svoje zariadenia z distribučnej siete zemného plynu a pripojiť ich k prepravnej sieti zemného plynu, dopad na platby ostatných užívateľov zemného plynu za distribúciu zemného plynu by bol pomerne nízky.

Stručné zhrnutie dôvodov návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 16 V prejednávanej veci je potrebné určiť, či smernica 2009/73 bráni právnej úprave členského štátu, podľa ktorej sa každý užívateľ zemného plynu môže pripojiť k prepravnej sieti zemného plynu.
- 17 Podľa Satversmes tiesa (Ústavný súd, Lotyšsko) z článku 2 bodu 3 smernice 2009/73 na prvý pohľad vyplýva, že preprava zemného plynu nezahŕňa prepravu zemného plynu cez sektor siete, ktorý je súčasťou vysokotlakových plynovodov používaných predovšetkým na miestnu distribúciu zemného plynu, na jeho dodávku koncovému odberateľovi. Zemný plyn sa totiž prepravuje priamo do siete dodávok zemného plynu koncového odberateľa z distribučnej siete zemného plynu, a nie prostredníctvom prepravnej siete zemného plynu.
- 18 Z článku 23 smernice 2009/73 však vyplýva, že priemyselní odberatelia alebo aspoň noví priemyselní odberatelia sa môžu pripojiť k prepravnej sieti zemného plynu. Smernica 2009/73 nespresňuje pojem „priemyselný odberateľ“. Medzi kategóriami odberateľov uvedenými v článku 2 bode 24 smernice 2009/73 by sa pojem „priemyselný odberateľ“ mohol priradiť koncovým odberateľom, keďže podľa prípravných prác na uvedenej smernici sa pojem „priemyselný odberateľ“ mohol vzťahovať na tie osoby, ktoré spotrebúvajú zemný plyn. Satversmes tiesa (Ústavný súd, Lotyšsko) sa domnieva, že keďže koncový odberateľ uvedený v článku 2 bode 27 smernice 2009/73 môže byť tak odberateľ plynu v domácnosti ako aj odberateľ plynu mimo domácnosti, priemyselným odberateľom môže byť len odberateľ plynu mimo domácnosti v zmysle článku 2 bodu 26 smernice.
- 19 Možno sa teda domnievať, že z článku 23 smernice 2009/73 vyplýva povinnosť pre členské štáty prijať právnu úpravu, ktorá umožní aspoň odberateľom plynu mimo domácnosti pripojiť sa priamo k prepravnej sieti zemného plynu, alebo že takáto právna úprava by mohla byť v súlade so smernicou.

- 20 Zo sporných pravidiel v prejednávanej veci ako aj z § 1 bodov 13 a 15 zákona o energetike vyplýva, že v Lotyšsku sa každý užívateľ zemného plynu, vrátane toho, kto nie je novým priemyselným odberateľom, môže pripojiť k prepravnej sieti zemného plynu. V tomto prípade je preto potrebné určiť, či takáto právna úprava je v rozpore s článkom 2 bodom 3 a článkom 23 smernice 2009/73.
- 21 V prejednávanej veci sa článok 2 ods. 2 ZFEÚ musí zohľadniť v súvislosti s právomocami Európskej únie a členských štátov v určitých oblastiach. Podľa článku 4 ods. 2 písm. a) a i) sa právomoci Európskej únie a členských štátov spoločne uplatňujú v oblastiach vnútorného trhu a energetiky.
- 22 Prijatím smernice 2009/73 Európsky parlament a Rada v zásade vykonávali právomoci Európskej únie v oblasti vnútorného trhu a energetiky. V prejednávanej veci však pretrvávajú pochybnosti o význame zásady prístupu tretích strán uznanej v článku 32 ods. 1 smernice 2009/73 v rámci výkonu spoločnej právomoci Európskej únie a členských štátov.
- 23 Z odôvodnení 1, 3, 6 a 8 smernice 2009/73/ES vyplýva, že cieľom vnútorného trhu so zemným plynom v Európskej únii je ponúknuť všetkým spotrebiteľom v Európskej únii, či ide o občanov alebo podniky, skutočný výber. Bez účinného oddelenia sietí od ťažobných a dodávateľských činností existuje riziko diskriminácie pri prevádzke siete. Takáto diskriminácia môže vzniknúť v prípade, keď vertikálne integrovaný hospodársky subjekt súčasne vykonáva činnosti ťažby alebo dodávok zemného plynu a prevádzkuje prepravnú a distribučnú sieť zemného plynu. V takom prípade vertikálne integrovaný hospodársky subjekt nemusí mať záujem zabezpečiť potenciálnym konkurentom na trhu výroby alebo dodávok zemného plynu, prístup k prepravným alebo distribučným sieťam zemného plynu, ktoré prevádzkuje. Táto skutočnosť by bránila výkonu slobôd zaručených Zmluvou o FEÚ tým, že všetkým spotrebiteľom by sa neumožnilo slobodne si vybrať svojho dodávateľa a všetkým dodávateľom, aby slobodne zásobovali svojich odberateľov, napriek tomu, že podľa odôvodnenia 48 smernice 2009/73 by záujmy spotrebiteľov mali byť stredobodom tejto smernice.
- 24 Podľa názoru Satversmes tiesa (Ústavný súd, Lotyšsko) z vyššie uvedených úvah vyplýva, že cieľom smernice 2009/73 je ochrana záujmov spotrebiteľov zabezpečením ochrany obchodníkov alebo dodávateľov zemného plynu, ktorých si vybrali príslušní spotrebiteľia – koncoví odberatelia –, pred diskrimináciou v prístupe k prepravným a distribučným sieťam zemného plynu. Zásada prístupu tretích strán uznaná v článku 32 ods. 1 smernice 2009/73 sa totiž sprostredkovane vzťahuje na koncových odberateľov.
- 25 Súdny dvor Európskej únie vyjadril podobné úvahy pri posúdení zásady prístupu tretích strán na vnútorný trh s elektrinou v súlade s článkom 20 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou a o zrušení smernice 96/92/ES. Odsek 1 uvedeného článku konkrétne stanovuje, že členské štáty zabezpečia zavádzanie systému prístupu tretích strán do prenosových a distribučných sústav

na základe uverejnených taríf uplatniteľných u všetkých oprávnených zákazníkov a uplatňovaných objektívne a bez diskriminácie voči niektorým užívateľom sústavy. Okrem toho, hoci smernica 2003/54 neobsahuje analogické ustanovenie k ustanoveniu článku 23 smernice 2009/73, článok 2 smernice 2003/54 uvádza, že prenos znamená prepravu elektrickej energie nielen distribútorom, ale aj konečným zákazníkom.

- 26 V tejto súvislosti Súdny dvor dospel k záveru, že zahrnutím užívateľov sústav do pôsobnosti článku 20 ods. 1 smernice 2003/54 majú aj oprávnení zákazníci právo na nediskriminačný prístup do sústav. Členské štáty majú určitú mieru voľnej úvahy pre orientovanie užívateľov vrátane oprávnených zákazníkov na jeden z typov sústavy za podmienky, že tak robia z nediskriminačných dôvodov a podľa objektívneho uváženia. Užívatelia sústav teda majú právo na prístup do elektrickej sústavy, ale členské štáty môžu rozhodnúť, že pripojenie sa uskutoční do jedného z typov sústavy. Vzhľadom na tieto úvahy Súdny dvor konštatoval, že článok 20 smernice 2003/54 sa má vykladať v tom zmysle, že stanovuje len povinnosti členských štátov týkajúce sa prístupu a nie pripojenia tretích strán do prenosových a distribučných elektrických sústav a že nestanovuje, že systém prístupu do sústav, ktorý sú členské štáty povinné zaviesť, by mal oprávnenému zákazníkovi umožniť vybrať si podľa vlastnej úvahy typ sústavy, do ktorej si želá byť pripojený (rozsudok Súdneho dvora z 9. októbra 2008, Sabatauskas a i., C-239/07, EU:C:2008:551, body 45, 47 a 49).
- 27 Uvedený rozsudok Súdneho dvora sa týka zásady prístupu tretích strán na vnútorný trh s elektrickou energiou, ale rovnaká zásada sa tiež uznáva na vnútornom trhu so zemným plynom. Možno preto dospieť k záveru, že článok 32 ods. 1 smernice 2009/73 vymedzuje povinnosti členských štátov týkajúce sa prístupu, a nie pripojenia tretích strán k prepravným a distribučným sieťam zemného plynu, a že nestanovuje, že systém prístupu do sietí, ktoré sú členské štáty povinné zaviesť, by mal koncovému odberateľovi umožniť vybrať si podľa vlastnej úvahy typ siete, ku ktorej sa pripojí.
- 28 Na základe vyššie uvedených úvah možno vyvodiť rozdielne závery, a to:
1. Článok 32 ods. 1 smernice 2009/73 ukladá členským štátom povinnosti týkajúce sa prístupu, a nie pripojenia tretích strán k sieťam dodávok zemného plynu, a členské štáty majú určitú mieru voľnej úvahy pre orientovanie užívateľov sietí vrátane koncových odberateľov na jeden z typov siete, zatiaľ čo požiadavky uložené členským štátom v článku 23 smernice týkajúce sa pripojenia priemyselných odberateľov k prepravnej sieti zemného plynu sa vzťahujú len na prípady, keď členský štát orientuje koncových odberateľov na prepravnú sieť zemného plynu.
  2. Článok 23 a článok 32 ods. 1 smernice 2009/73 ukladajú členským štátom povinnosti týkajúce sa prístupu a pripojenia tretích strán k sieťam dodávok zemného plynu, ktoré konkrétne stanovujú pripojenie priemyselných odberateľov

tak k prepravným sieťam zemného plynu, ako aj k distribučným sieťam zemného plynu.

- 29 V prejednávanej veci už Satversmes tiesa (Ústavný súd, Lotyšsko) konštatoval vzťah ustanovení zákona o energetike so smernicou 2009/73 a obsah jej ustanovení. Judikatúra Súdneho dvora ešte nebola stanovená v súvislosti s otázkami položenými v tomto rozhodnutí. Okolnosti prejednávanej veci preto odôvodňujú podanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania Súdnemu dvoru Európskej únie.

PRACOVNÝ DOKUMENT